

EKINTZARAKO ADIERAZPENA:

“Hiritartasun dibergentea: etorkizun eko-zentrikoarantz”

Etorkizuna demokratizatuz

Antropozenoa aro geologiko berri bati ematen zaion izena da, gizakiaren jarduerak luraren sistemetan (ekosistemetan) duen inpaktu handia ezaugarri duena. Aro berri honek, produkzio eta kontsumo modu jasanezin baten ondoriozko giza jarduera suntsitzaileak, luraren zikloa bera aldatzen ari dela iradokitzen du. Egoera berri horrek gizartearen eta planetaren orainari eta etorkizunari buruzko narratiba berri bat egituratzen du.

Eusko Ikaskuntzak IHOBEn laguntzarekin garatutako "Ekozentrikoa ni?" programak oraina etorkizunetik eztabaidatzeko tarte eskaintzen du. Ereduak gizarte egozentrokideen eta gizarte eko-zentrokideen arteko tentsioa adierazten du, eta bakoitzak dinamika oso desberdina du. Baina Antropozenoa hemen dago, eta kostua du. Alde batetik, inakzioaren kostuak etorkizun bat iradokitzen digu ziurrenik baino gehiago, non ekosistema naturalak eta sozialak kolapsatu egiten diren. Bestalde, trantsizioaren kostuak hainbat etorkizun iradokitzen dizkigu, eta horietan hartzen diren estrategia dibergenteek gizarte alternatibo desberdinak eskaintzen dituzte azkenean. Baina alternatiba horiek guztiek galtzaileak eta irabazleak dituzte. "Bidezko trantsizio soziala" ekosistema sozio-natural jasangarrietarantzko eztabaidaren erdigunean dago.

Trantsizio horrek, politika publiko egokiak ez ezik, herritar dibergenteak ere eskatzen ditu. Herritartasun mota hori trantsizio-eskumenetan oinarrituta garatzen da, hau da, gizarte egozentrikoak gizarte eko-zentrikoetara aldatzea bultzatzen duten herritarren gaitasunetan oinarrituta. Trantsizio horrek, ordea, bi oztopo nagusirekin egiten du topo: bizimodu produktibo/kontsumistaren inertzia, batetik, eta karbonoaren eta petrolioaren gizarteari lotutako botere taldeen interesak, bestetik.

Antropozenoko Etorkizuneko tailerren programan egindako hausnarketan ondoren, herritar dibergenteenganako trantsizio-agenda bat definitzea tokatzen da. Hala, zein lirateke herritar dibergenteen printzipio eta ekintzak?

Ekintzaren printzipioak

Elkartasunaren printzipioa

Trantsizio ekologikoak "bidezko trantsizio" prozesu bat bultzatu behar du, gizarteko sektore, eskualde eta belaunaldi ezberdinen arteko elkartasun printzipioan oinarrituta.

Lankidetzaren printzipioa

Trantsizio ekologikoa herritarren lankidetzan oinarritzen da, ezagutza partekatzen duten eta kolektiboki etorkizun alternatiboak diseinatzeko dituzten komunitateak sortzean.

Prestakuntzaren printzipioa

Trantsizio ekologikoak ez du herritarren konpromisoa garatzen informazio gehiago eta hobearekin, prestakuntza gehiagorekin eta hobearekin baizik. Herritarren gaitasunak garatzea gakoa da trantsizio prozesuak bultzatzeko.

Dibergentziaren printzipioa

Trantsizio ekologikoa hiritartasun dibergente baten sorreran oinarritzen da. Hiritar dibergenteak etorkizuna demokratizatzearen alde daude. Etorkizuna ezin dute soilik elite zientifiko eta politikoek diseinatu, bai eta herritarrek ere, bere ezagutza inperfektuarekin, emozio eta pertzepzioetan oinarrituta.

Trantsiziorako ekintzak

Behean sinatzen dugunok funtsezko zazpi ekintza proposatzen ditugu, etorkizun eko-zentriko baterako herritartasun dibergentea bultzatzeko.

1. ekintza. "Trantsizionatzen" ikastea.

Gaitasunetan heitzeko programak garatzea, herritarrak prestatzeko eta herritarrak aldaketa-prozesuak garatu ahal izateko. Trantsizioko komunitateak sortzea.

2. ekintza. Aztarna ekologikoa.

Enpresei aztarna ekologikoa etiketatzea eskatzen dien legediaren garapena bultzatzea, biogaitasunaren eta aztarna ekologikoaren adierazleen neurketa eta hedapen sistematikoa barne. Herritarrak adierazle horien erabileran heztea, produktuak erostean erabakiak hartzeko.

3. ekintza. Denboraren laborategiak.

Denbora-laborategiak garatzea. Denbora trukatzeko herritarren esperientziak (denbora-bankuak), trantsizio ekologikoaren herritarren ebaluazioa eta etorkizunen diseinua.

4. ekintza. Trantsizioen ebaluazioa.

Eskualde-garapena ebaluatzeko sistema bat garatzea, neurketa-modu ekonomizisten ordean. Ebaluazio-eredu berriak jarduera ekonomikoen (ekologikoen) eragin trantsizionalean oinarrituko dira.

5. ekintza. Astelehenetan autorik gabe.

Garraioaren sektorea da Euskadin emisioen% 32 hartzen duena, eta emisio horiek zuzenean eragiten dute pertsonen osasunean; beraz, autoak astean behin erabiltzeari uztea aurrerapen txiki bat izango litzateke kontzientziatzeko eta beste garraio-bide batzuk erabiltzen hasteko, bai kolektiboak, bai banakakoak, baina betiere gutxiago kutsatzen dutenak eta osasungarriagoak direnak.

6. ekintza. Hirigintza eta arkitektura demokratikoa.

Hiri-inguruneen diseinua demokratizatzea (hiriguneak oinezkoentzat bihurtzea, hiri eta ingurune lagunkoiak sustatuz), eraikin eraginkorretan oinarritutako arkitektura demokratizatzea. Herritarren partaidetza-ereduak hartzea, hiri-diseinurako eta diseinu arkitektonikorako. Gure eraikinen eraginkortasun energetikoaren ezagutza eta hura hobetzeko neurriak bultzatzea.

7. ekintza. Zerga Progresibo Ekologikoak.

BEZ erregresiboko politika, bertoko ekoizpena eta kontsumoa sustatuz (0 Km.) eta aztarna ekologiko handiko produktuak eta zerbitzuak zergapetzen; trantsizio ekologikoari laguntzen dioten gizarte-ekimenei zergak arintzen; energia fosil eta kutsagarrietan egindako inbertsioa modu inpositiboan zigortzen.